

Suvremeni modaliteti partnerstva obitelji i dječjeg vrtića

Pustaj, Mihaela

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:310074>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-28**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE
ZAGREB**

**MIHAELA PUSTAJ
DIPLOMSKI RAD**

**SUVREMENI MODALITETI
PARTNERSTVA OBITELJI I DJEČJEG
VRTIĆA**

Zagreb, rujan 2019.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE
ZAGREB**

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: **Mihaela Pustaj**

TEMA DIPLOMSKOG RADA: **SUVREMENI MODALITETI**

PARTNERSTVA OBITELJI I DJEČJEG VRTĆA

MENTOR: prof.dr.sc.Anka Jurčević Lozančić

Zagreb,rujan 2019.

Sadržaj:

Sažetak:	
Summary	
1. UVOD	1
2. ZAKONSKA REGULATIVA U RH I MOGUĆNOSTI RODITELJSKOG SUDJELOVANJA U RADU USTANOVE.....	3
2.1. Odgoj i obrazovanje kao zajednički interes	6
2.2. Uloga i očekivanja roditelja i odgojitelja u ustanovi za rani i predškolski odgoj i obrazovanje	9
3. RAZLIKOVANJE TERMINA: SURADNJA, SUDJELOVANJE, PARTNERSTVO	9
3.1. Tradicionalni oblici suradnje	15
3.1.1. Individualni razgovor.....	16
3.1.2. Roditeljski sastanci.....	17
3.1.3. Kreativne radionice.....	18
3.1.4. Otvoreni tjedan.....	19
3.1.5. Kutić za roditelje.....	19
3.1.6. Informiranje i motiviranje putem letaka.....	22
3.2. Savremeni modaliteti partnerstva , obitelji i dječjeg vrtića	20
3.2.1. Uključivanje roditelja u tvorbu kurikuluma.....	21
3.2.2. Društvene mreže	23
3.2.3. Aplikacije za pametne telefone	25
3.2.4. Web stranice dječjih vrtića	26
3.2.5. Foto i video dokumentiranje u suradnji s roditeljima	26
3.2.6. Programi podrške roditeljstvu.....	29
4. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	30
4.1. Cilj istraživanja	30
4.2. Uzorak.....	30
4.3. Način prikupljanja podataka	33
4.4. Rezultati istraživanja	33
5. ZAKLJUČAK.....	36
LITERATURA	38
PRILOZI	41
Izjava o samostalnoj izradi rada	43

Suvremeni modaliteti partnerstva obitelji i dječjeg vrtića

Sažetak:

U ovom radu govori se o modalitetima partnerstva obitelji i ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Polazi se od toga da su roditelji stručnjaci u obiteljskom odgoju, a odgojitelji stručnjaci u radu s djecom u sklopu institucionalnog odgoja. Pri polasku djeteta u odgojno obrazovnu ustanovu, roditelji i odgojitelji, svatko sa svojeg stajališta u suradnički odnos unose vlastite vrijednosti, stavove i uvjerenja. Potrebno je vrijeme upoznavanja da bi se izgradio obostrani osjećaj povjerenja iz čega proizlazi skladno djelovanje u najboljem interesu djeteta. Suvremeni način života utječe na kvalitetu života djeteta predškolske dobi, a pred roditelje se stavlja najzahtjevnija uloga. Stoga je potrebno pomoći roditeljima te stvoriti uvjete za jačanje roditeljskih kompetencija. Najbolji odnos između roditelja i odgojitelja je onaj u kojemu dominira osjećaj međusobnog poštivanja, povjerenja, otvorena komunikacija i dijeljenje informacija. Osiguravanje optimalnih uvjeta za uspješan rast i cjelovit razvoj svakoga djeteta osnovna je svrha svakog dječjeg vrtića, a proizlazi iz poticajnog okruženja vrtića, pozitivne unutarnje stvarnosti vrtića te kompetentnosti odgojitelja. S obzirom da roditelji najbolje poznaju svoju djecu, u interesu je odgojitelja razvijanje jedinstvenog individualnoga odnosa i daljnje unapređivanje partnerstva između obitelji i odgojno obrazovne ustanove.

Ključne riječi: *modaliteti, partnerstvo, roditelji, odgojitelji*

Contemporary modalities of partnerships between families and kindergartens

Summary

This paper deals with modalities of family partnership and educational institution. It starts from the fact that parents are experts in family upbringing, and educators are experts in working with children as part of institutional education. When leaving the child to the educational institution, parents and educators, everyone from their point of view in the relationship of cooperation brings their own values, attitudes and beliefs. It takes time to get to know each other in order to build a mutual sense of trust that results in a harmonious action in the best interest of the child. Modern lifestyle affects the quality of life of a child of preschool age, and the most demanding role is placed in front of the parents.

Therefore, it is necessary to help parents and to create conditions for strengthening parenting competencies.

The best relationship between parent and educator is one that is dominated by a sense of mutual respect, trust, open communication and sharing of information.

Ensuring the optimal conditions for the successful growth and full development of each child is the primary purpose of every kindergarten, stemming from the stimulating environment of kindergartens, the positive inner reality of kindergarten and the competence of the educator. Given that parents know their children best, it is in the interest of the educator to develop a unique individual relationship and to further improve the partnership between the family and the educational institution.

Keywords: *modalities, partnership, parents, educators*

1. UVOD

Odgoj i obrazovanje predškolske djece u suvremenom svijetu odvija se u obiteljskom i institucionalnom okruženju. Mnogi stručnjaci iz područja pedagogije ranog odgoja naglašavaju da je odgoj izazovan i zahtjevan posao. Ne postoje unaprijed napisane metode za roditelje, niti recepti koji garantiraju uspješno roditeljstvo. Ključ uspješnosti nalazi se u kvalitetnom odnosu svih dionika koji sudjeluju u procesu odgoja i njihovom skladnom djelovanju prema djetetu.

Suvremeno djetinjstvo obilježeno je utjecajem materijalizma i potrošačkog mentaliteta. Djeca odrastaju u tehnološki visokorazvijenom svijetu izrazito izazovnim za njihov rast i razvoj. Dijete aktivno uči o svijetu koji ga okružuje, spoznaje međuljudske odnose i kreativno izražava svoj doživljaj. Osjećaj prihvaćenosti, brižnog ponašanja, uvaživosti, sigurnog vođenja i pružanja strukture odraslih prema djetetu potiče kod djeteta osjećaj autonomije, odgovornosti i razvoja osobnog identiteta.

Suvremeni modaliteti partnerstva roditelja i odgojno obrazovne ustanove trebaju biti usmjereni prema dobrobiti djeteta. Dobrobit djeteta podrazumijeva zadovoljavanje njegovih potreba, osvjescivanje prava djeteta i uvažavanje njegovih individualnih mogućnosti i sposobnosti.

Odgojno obrazovne ustanove trebaju kontinuirano stvarati uvjete za djelatno sudjelovanje roditelja u odgojno obrazovnom procesu (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2014). Nositelji odgojno obrazovnog procesa dužni su pratiti potrebe roditelja i u skladu s organizacijskim uvjetima osigurati optimalne uvjete za uspješan rast i razvoj svakog pojedinca (Antulić Majcen i Pribela Hodap, 2012). Odgojitelji su istraživači vlastite odgojno obrazovne prakse (Miljak, 2009) i o njihovom djelovanju i odgojno obrazovnim postupcima ovisi kvaliteta odrastanja djeteta. Cilj odgoja je razviti odgovornog i kompetentnog pojedinca koji spremno prihvaća izazove suvremenog društva. Uspješno postignuti kratkoročni ciljevi u odgoju preduvjet su uspješnosti

zadovoljenja dugoročnih ciljeva. Odrasli imaju punu odgovornost za kvalitetu odnosa s djetetom (Pećnik i Starc,2010). U skladu s navedenim, smatra se potrebnim aktivno sudjelovanje roditelja u odgoju i obrazovanju djeteta. No, da bi se u tome uspjelo potrebno je u okviru vrtića organizirati suvremene modalitete partnerstva s roditeljima. Iako se u stručnim i zakonskim dokumentima naglašava važnost partnerstva s roditeljima, postojeća pedagoška praksa otvara brojna pitanja i izazove.

U izgradnji partnerstva obitelji i odgojno obrazovne ustanove osmišljavaju se različite aktivnosti partnerstva koje podrazumijevaju učestalo informiranje. Primjerice, brošure, letci, komunikacija putem interneta, sudjelovanje odgojitelja u radu različitih timova koji su dio šire profesionalne zajednice, radionice, raspravljачke skupine i slično (više o tome: Pećnik i Starc, 2010). Navedeni i mnogi drugi oblici namijenjeni su podršci obitelji u svrhu poticanja djetetova razvoja.

U partnerskom odnosu odgojitelj treba znati preuzimati etičku odgovornost za poštovanje i uvažavanje, ravnopravnost, aktivno slušanje, dvosmjernu komunikaciju, primjereno te usklađeno odgojno djelovanje prema djetetu s ciljem djetetove dugoročne dobrobiti. Izgrađivanje partnerstva nije polazište zajedničkih odnosa, već je to proces kojeg obilježava učinkovita međuljudska komunikacija, poštivanje etičkih načela, podrška i povjerenje (Jurčević Lozančić, 2016) Dakako, za uspostavljanje kvalitetne partnerske suradnje važno je omogućiti roditelju učestalo praćenje i aktivno sudjelovanje u neposrednome odgojno-obrazovnom procesu, provođenje vremena sa svojom djecom u odgojnim skupinama te upoznavanje djeteta u drugačijem kontekstu od obiteljskoga (predavanja iz kolegija Djetinjstvo i dječja prava, akademska godina 2016/2017).

2. ZAKONSKA REGULATIVA U RH I MOGUĆNOSTI RODITELJSKOG SUDJELOVANJA U RADU USTANOVE

Ustanove ranog odgoja moraju ostvarivati zadovoljavajuće suradničke odnose s roditeljima. U Članku 2. Konvencije o pravima djeteta ističe se da *obrazovanje djeteta treba usmjeriti prema poštivanju djetetovih roditelja, njegovog kulturnog identiteta, jezika i vrednota.*

Osnovna je uloga predškolskog odgoja i obrazovanja da pridonosi povoljnom cjelovitom razvoju osobnosti djeteta i kvaliteti njegovog života. Ostvarenje te uloge neizvedivo je bez suradnje s roditeljima. Povezivanje obiteljskog i izvan obiteljskog odgoja obogaćuje djetetova iskustva, a usklađenost odgojnih postupaka optimalno podupire njegov razvoj. U praksi predškolskoga odgoja, prvi dokument koji naglašava važnost suradnje roditelja i odgojitelja je Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja djece predškolske dobi (1991). Navedeni dokument sadrži odrednice kojima se otvaraju različite mogućnosti za obitelj. Roditelji postaju aktivni sudionici u djetetovom odgoju unutar predškolske ustanove i pružena im je mogućnost da samostalno biraju odgojnu instituciju te oblik i vrstu programa. Roditelji su pozvani sudjelovati u svakom aspektu odgojno-obrazovnog procesa, što je moguće više i češće. Prisutnost roditelja u odgojnoj skupini jača suradnju, obogaćuje odgojno - obrazovni proces i ima višestruke pozitivne ishode za djecu.

Značaj partnerstva navodi se u Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014). U navedenom dokumentu ističe se potreba i važnost prihvaćanja roditelja kao ravnopravnih dionika odgojno obrazovnog procesa koji unose individualne posebnosti te svojom kulturom pridonose unapređenju kvalitete rada predškolske ustanove. Djelatnici vrtića vlastitim kompetencijama i iskustvom oplemenjuju razvoj partnerskih odnosa. U kvalitetnom vrtiću u kojem se provodi kvalitetan odgojno - obrazovni rad suradnja s roditeljima je kontinuirana.

Kada bismo pokušali odrediti kakav je to kvalitetan vrtić tada bismo naglasili da je to vrtić koji je prepoznatljiv po kvaliteti odnosa koji ostvaruje s užom i širom društvenom zajednicom. Dakako, u kvalitetnom vrtiću prepoznaje se kvaliteta odnosa djece i odraslih, njeguje se partnerstvo između djetetove obitelji i vrtića. Senzibilizacija djelatnika za prepoznavanje potreba roditelja i stvaranje optimalnih uvjeta za zadovoljavanje njihovih potreba preduvjet su stjecanja i razvoja kvalitetnoga vrtića (Petrović Sočo , 2009).

Uključivanje roditelja i djetetove obitelji u rad vrtića podrazumijeva aktivno sudjelovanje u životu i radu odgojne skupine koju dijete polazi, sudjelovanje u donošenju odluka vezanih uz razvoj, učenje i socijalni život djece te dijeljenje naučenog i vrednovanje postignutog. Takav način zajedničkog i usklađenog odgojno obrazovnog djelovanja iziskuje vrijeme koje kreiraju dionici. Odgojitelji istodobno realiziraju neposredni rad s djecom i surađuju s roditeljima što predstavlja dvije iznimno bitne profesionalne uloge. Važnost odgojitelja kao reflektivnog praktičara koji neprestano sebe preispituje, promišlja o svojim kompetencijama i postupcima te procesa samovrednovanja pridonosi poboljšanju kvalitete odnosa. Iz navedenog proizlazi potreba za kontinuiranim stručnim usavršavanjem odgojitelja i cjeloživotnim učenjem (Antulić Majcen i Pribela Hodap, 2012).

Već je rečeno da su pretpostavke za građenje i održavanje suradničkih/partnerskih odnosa: poštovanje, prihvaćanje različitosti, ohrabivanje, podržavanje i aktivno slušanje. Na taj način omogućeno je usklađeno i primjereno djelovanje prema djetetu s ciljem djetetove dugoročne dobrobiti, što je jasno naglašeno u Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, (2014). Partnerski odnos predstavlja temelj dugoročne suradnje, naglašava Maleš (2015). U tom smislu autorica govori o kvalitetnim međuljudskim odnosima u kojima su uključene obje strane koje trebaju biti svjesne svojih prava, ali i obveza. Opisujući suštinu partnerstva, spomenuta autorica naglašava njegove bitne sastavnice, a to su: odnos, suradnja, odgovornost, zajednički cilj, distribucija moći, autentičnost, ravnopravnost i komunikacija.

Prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014.,str.15), odgojno-obrazovne ustanove trebaju omogućiti „*roditeljsko djelatno sudjelovanje u oblikovanju vizije ustanove te prilike za sudjelovanje roditelja u planiranju, realiziranju i evaluaciji odgojno-obrazovnog procesa*“ . Na taj način roditelji postaju jednakopravni dionici odgojno obrazovnog procesa i aktivno sudjeluju u odrastanju djeteta. Nestaje odnos pasivnosti, roditelji vlastitim znanjima i vještinama pridonose unapređenju kvalitete rada ustanove i govori se o ravnomjernoj distribuciji moći.

Prema dokumentu Izmjene i dopune Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2016), posebice u poglavlju Partnerstvo obitelji u predškoli govori se o partnerstvu kao višoj razini suradničkih odnosa koji podrazumijeva ravnopravan odnos roditelja i stručnih djelatnika u svim aspektima odgoja i obrazovanja pri čemu roditelji imaju primarni utjecaj na život djeteta. Međusobno povjerenje i skrb za dijete, poštivanje i uvažavanje kompetencija drugih te otvorena i pravovremena komunikacija temeljna su obilježja partnerskog odnosa. Također, istaknut je prijelaz iz vrtića u školu, usklađen s utvrđenim dobrobitima i kompetencijama djeteta prema NKRPOO-u, načelima i vrijednostima.

Poznato je da partnerski odnos roditelja i dječjeg vrtića sadrži nekoliko razina. Ponajprije, to je informiranje koje podrazumijeva dokumentiranje procesa te informiranje o tijeku odgojno obrazovnog procesa. Zatim slijede pisane informacije o djeci (individualne razvojne mape, zdravstvena dokumentacija) te tiskovine (bilteni,spomenice) i digitalni mediji. Obostrana obveza dionika procesa temelji se na međusobnom informiranju o svim aspektima razvoja i odrastanja djeteta vodeći diskretnu brigu o zaštiti osobnih podataka. Uključivanje u izravni odgojno obrazovni proces podrazumijeva boravak i uključivanje članova obitelji u aktivnosti u vrtiću, dokumentiranje procesa te uključivanje roditelja u konstrukciju kurikuluma. Roditeljima, kao aktivnim dionicima procesa odgoja i obrazovanja u ustanovi za rani i predškolski odgoj i obrazovanje treba omogućiti planiranje, organiziranje, provedbu i vrednovanje odgojno obrazovnog procesa. U suvremenoj teoriji jasno se naglašava da je svaku roditeljsku inicijativu potrebno prihvatiti i uvažiti te djelovati u skladu s potrebama roditelja i djeteta.

Međutim, u praksi partnerstva s roditeljima otvaraju se različite dileme. Niska razina sudjelovanja roditelja u odgojno obrazovnom procesu odluka otkriva nedovoljnu brigu o motiviranju roditelja za intenzivnije uključivanje u život i djelatnosti predškolske ustanove (Somolanji Tokić, i Vukašinović, 2018).

Uključivanje u postupke prelaska (iz vrtića u osnovnu školu) podrazumijeva osmišljen zajednički posjet školi, istraživačke projekte djece i roditelja o školi, predstavljanje školskih iskustava od strane starije braće i sestara te završne svečanosti kao oblik zajedničkih druženja. U tom slučaju realiziraju se aktivnosti koje prethode posjetu školi i one koje se nastavljaju nakon posjeta i prerastaju u projektno učenje.

Različiti oblici potpore roditeljstvu sadrže različite edukacije za roditelje u obliku predavanja, individualnih savjetovanja, problematiziranja tema o izazovima suvremenog roditeljstva. Grupne potpore roditeljima pomažu u jačanju roditeljske uloge i osnaživanju roditelja. Stoga je obveza ustanove za rani odgoj i obrazovanje predstaviti roditeljima primjere postojeće i željene prakse. Na taj način dolaze do izražaja jasna očekivanja roditelja, ali i raste motivacija za aktivnim uključivanjem u rad odgojne skupine i ustanove koju polazi njihovo dijete i /ili djeca (Williams, 2013).

Skrb društva o kvaliteti i brojnosti programa za djecu rane i predškolske dobi smatra se ključnom za uspješno odrastanje, ali i za kasnije snalaženje u životnim okolnostima. Društvo je prepoznalo potrebe suvremenih obitelji, pa se u skladu s tim organiziraju različiti oblici podrške roditeljstvu.

2.1.Odgoj i obrazovanje kao zajednički interes

Brojni su primjeri iz prakse koji pokazuju da su roditelji intrinzično motivirani pridonositi funkcioniranju ustanove, ali istodobno razvijati svoje pedagoške kompetencije. Naime, uvijek kada ustanova kontinuirano informira roditelje o realiziranim aktivnostima s djecom, postavljenim ciljevima i planiranim

razvojnim zadaćama roditelji postaju motiviraniji za suradnjom. Odgojiteljski postupci uvelike pridonose ili ograničavaju roditeljsko sudjelovanje. Dakako, ovdje se otvara pitanje profesionalnosti i djelovanja u najboljem interesu djeteta. Prema Ljubetić (2012) kompetentan roditelj je onaj roditelj koji sebe smatra osobom koja ima kontrolu nad svojim roditeljstvom i odnosom s djetetom. Drugim riječima, kompetentan roditelj je autentična osoba, spremna preuzeti inicijativu i kontrolu nad eventualnim problemima.

U tom smislu zadaća odgojitelja je pomoći roditeljima, prema potrebi dati roditeljima ono znanje i vještine koje će im pomoći u uspješnijem roditeljstvu, osobito u odabiru primjerenih odgojnih metoda. Promjene u društvu mijenjaju roditeljsko ponašanje i utječu na odgojne postupke. Brojni primjeri iz prakse pokazuju da roditelji imaju vlastite strahove, nesigurni su i pomalo izgubljeni u suvremenom svijetu. Posebice se otvara pitanje roditeljskog autoriteta koji je sve manje prisutan u suvremenim obiteljima. O tome govori Juul (2005) te ističe da su današnji roditelji suočeni s povijesno jedinstvenim zadatkom. Naime, oni moraju izgraditi partnerstvo između muškarca i žene te uskladiti odgojno djelovanje temeljeno na novim vrijednostima i ciljevima kao što su ravnopravno dostojanstvo i autentičnost. Smatramo da navedene i mnoge druge promijene u obiteljima značajno utječu na otvorenost ili spremnost roditelja za suradnjom.

Suvremeni odgojitelj treba imati razvijene kompetencija za unapređenje kvalitetnih partnerskih odnosa s roditeljima koji su potrebni u svakodnevnoj praksi. Potrebno je i vrijeme suradnje i iskustvo zajedničkog djelovanja da bi se roditelji oslobodili eventualnih nesigurnosti. Iako je to proces obostranog ulaganja čiji ishod ovisi o subjektivnim čimbenicima, smatra se da prepoznavanje jakih strana roditelja, njihovo uvažavanje i implementacija u praksu pridonosi jačanju roditeljskih kompetencija. Osjećaj prihvaćenosti i poštivanja roditelja, uvažavanje različitosti u odgojnoj skupini obogaćuje institucionalno okruženje. Vrlo često roditelji imaju potrebu aktivnog sudjelovanja u smislu prezentacije osobnih zanimanja i realizacije različitih aktivnosti s djecom, što obogaćuje neposrednu odgojno-obrazovnu praksu. Boravak roditelja u skupini je dragocjeno iskustvo za roditelje, dijete, za ostalu djecu i odgojitelje.

Svaki komunikacijski kontakt s obitelji omogućuje razvoj partnerskog odnosa, razmjenu znanja i unapređenje kvalitete odgojno-obrazovne prakse.

Nadalje, kompetentnost odgojitelja očituje se u svakodnevnim spontanijama situacijama i različitim oblicima suradnje s roditeljima. Odgovornost u uspostavljanju i održavanju kontakta prije svega imaju odgojitelji, ali i svi ostali djelatnici u odgojno-obrazovnoj ustanovi. Istraživanje koje su provele Visković i Višnjić Jevtić (2017) naglašava da je postojeće inicijalno obrazovanje kao i daljnje profesionalno obrazovanje nedostavno za razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja. Naime, u Hrvatskoj (prema nama dostupnim podacima) ne postoji sustavni oblik edukacije koji bi odgojitelje osnažio za rad s roditeljima. Znači li to da odgojitelji danas nisu dostatno educirani za partnerstvo i suradnju s roditeljima?

Kao što je rečeno u prethodnom tekstu, tijekom pojačane roditeljske motiviranosti ili poziva djeteta roditelju da uđe u odgojnu skupinu, odgojitelj stvara uvjete za fleksibilnom realizacijom. Događa se ponekad da su roditelji nesigurni smiju li ući u sobu u kojoj njihovo dijete boravi. Uloga odgojitelja u takvim i sličnim situacijama očituje se u jasnim znakovima upućenih roditelju da je dobrodošlo te da je korisno njegovo spontano uključivanje u život odgojne skupine. Uvijek kada članovi obitelji sudjeluju u odgojno-obrazovnom procesu i borave u odgojnoj skupini, djeca razvijaju osjećaj da oni sami i njihove obitelji pripadaju široj zajednici.

Tijekom realizacije partnerskog odnosa na relaciji roditelj – dječji vrtić važno je da odgojitelj polazi od načela individualnog pristupa i pravovremenog prepoznavanja potreba djeteta i roditelja kao i njihove želje za zajedničkim sudjelovanjem. Partnerstvo je dugotrajan proces koji zahtijeva veliki angažman i motiviranost roditelja i odgojitelja. Prethodi mu niz promišljanja i isprobavanja, ponekad više ili manje uspješnih susreta, zajedničkih aktivnosti i timskog rada koji potiču cjelokupni rast i razvoj djeteta, roditelja, odgojitelja te ustanove kao cjeline.

2.2.Uloga i očekivanja roditelja i odgojitelja u ustanovi za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Upis i prijem djeteta u predškolsku ustanovu, roditeljima i odgojiteljima predstavlja izazov. Roditelji imaju očekivanja od vrtića, a odgojitelji teže ispunjenju roditeljskih očekivanja i profesionalnom stavu. Teško je istodobno biti u dvjema ulogama iz razloga jer se radi o djetetu koje je spona između odgojitelja i roditelja. Stoga je ponekad potrebno izaći iz okvira profesionalne uloge, razumjeti ulogu roditelja i u partnerskom odnosu s roditeljima djelovati u najboljem interesu djeteta. Da bi roditelj i odgojitelj na ispravan način poticali djetetov razvoj, potrebno je tijekom zajedničkih susreta (dovođenje djeteta u dječji vrtić ili odvođenje djeteta iz dječjeg vrtića, individualni razgovori ili roditeljski sastanci) biti otvoren i prijateljski stupiti u komunikaciju. Izuzetno je važno kako komuniciramo s drugima, zato prilikom uspostavljanja partnerstva s roditeljima treba dopustiti da pokažu vlastite kompetencije, iznesu svoje osjećaje, stavove i mišljenja. Česta komunikacija između roditelja i odgojitelja promiče uspješnost iskustva učenja: djeteta, roditelja i odgojitelja.

3. RAZLIKOVANJE TERMINA: SURADNJA, SUDJELOVANJE, PARTNERSTVO

Obitelj i kvalitetna ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje predstavljaju složeni društveni sustav koji dijele odgovornost za optimalan rast i razvoj djeteta. Svaka promjena u mikrosustavu odražava se na život pojedinca i na međusobne odnose. Prilagođavanje novonastalim situacijama predstavlja proces u koji je potrebno kontinuirano ulagati trud i vrijeme. Posljednjih nekoliko desetljeća govori se o suradnji na relaciji obitelji ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje koja se razvija pod utjecajem Bronfenbrennerove teorije ekološkog sustava. Prema navedenoj teoriji, pojedinac ne postoji izoliran od

ostalnih sustava i događaja, već je dio cjeline koju čine različiti sustavi u međusobnoj interakciji.

Razvojno ekološki model prikazuje razumijevanje utjecaja različitih konteksta i njihovo međudjelovanje na razvoj pojedinca. Središnji dio Bronfenbrennerovog modela predstavlja obitelj i vrtić/škola kao mikrosustav koji djetetu omogućuje stjecanje prvih i najvažnijih iskustava. Mezosustav predstavlja poveznice i promjene između mikrosustava kao što su susjedstvo, prijatelji, proširena obitelj, religija. Egzosustav prikazuje okruženje koje dijete nije izravno doživjelo, ali se njihov utjecaj odražava na djetetov razvoj i učenje (sustavi kulturne, zdravstvene, obrazovne, gospodarske i socijalne potpore). U makrosustav spadaju gospodarski sustavi, običaji i rituali. Kronosustav je nedovoljno istraženo područje koje sadrži promjene tijekom vremena u djetetovom životu. Snaga odnosa predstavlja temelj na svim međusobnim razinama (predavanja iz kolegija Psihologija roditeljstva, 2017).

U literaturi i praksi, s jedne strane koristi se termin suradnja obitelji i odgojno obrazovne ustanove, dok s druge strane učestalo ističe pojam partnerstva kao jednakopravnog odnosa roditelja i odgojitelja .

Uvidom u literaturu (Maleš,1996., Ljubetić,2014) uočavaju se razlike između tih pojmova. Suradnja (*eng.collaboration*) obitelji i odgojno obrazovne ustanove predstavlja proces međusobnog planiranja i rješavanja problema dionika procesa s ciljem postizanja najboljeg mogućeg postignuća za dijete. Svakako treba naglasiti značaj Programskog usmjerenja odgoja i obrazovanja djece predškolske dobi (1991) koji je prvi nacionalni dokument koji naglašava važnost suradnje roditelja i odgojitelja. U navedenom dokumentu suradnja i partnerstvo upotrebljavaju se u sličnom značenju.

Maleš (1996) suradnju roditelja i odgojitelja definira kao proces međusobnog informiranja, dogovaranja, savjetovanja, zajedničkog učenja i druženja, u cilju dijeljenja zajedničke odgovornosti za napredovanje i razvoj djeteta. Suradnički odnosi su nužan preduvjet dobre interakcije, a zahtijevaju pozitivan stav prema

samom sebi i drugome. Suradnja obitelji i odgojno obrazovne ustanove je interakcija među institucijama vezanim za pitanja koja su od općeg interesa za odgojno obrazovnu instituciju, volontiranje roditelja, pomaganje u odgojno obrazovnom radu (Epstein,2001., prema Maleš,2015). Usklađeno odgojno djelovanje u najboljem interesu djeteta temeljni je cilj odgojnih postupaka roditelja i odgojitelja. Spomenuti izvori tumače suradnju koja se temelji na komunikaciji u svezi pojedinog djeteta i njegovog optimalnog razvoja te mogućnostima za njegov razvojni napredak. Temeljni razlog takve komunikacije je prije svega djetetovo dugoročno dobro,zadovoljavanje djetetovih potreba i prepoznavanje njegovih interesa. U tom smislu, ističe se briga za dijete za koju je potrebno biti intrinzično motiviran. Suradnja se u literaturi određuje kao proces između najmanje jednog roditelja (staratelja) i najmanje jednog pojedinca unutar odgojno obrazovnog sustava. To su odgojitelji, stručni suradnici,ravnatelji i mnogi drugi koji zajednički donose odluke vezane za dijete pri čemu je odgovornost podijeljena.

Nadalje, uvidom u literaturu ističe se pojam roditeljskog sudjelovanja/uključivanja čime se naglašava važnost roditeljskog aktivnog djelovanja u procesu odgoja i obrazovanja djeteta koji se odvija u sklopu institucionalnog odgoja. Prema Ljubetić (2014) upravo prevladavanje određenih termina u većoj ili manjoj mjeri ovisi o terminološkoj raznolikosti.

Za autoricu Maju Ljubetić roditeljsko sudjelovanje/uključivanje (engl.*family involmenet*) predstavlja opći pojam koji se koristi za opisivanje različitih oblika obiteljskih interakcija s odgojiteljima,odnosno odgojno obrazovnom ustanovom. Roditeljsko uključivanje/sudjelovanje češće se navodi u tradicionalnom modelu odnosa s roditeljima, dok se u suvremenoj literaturi ističe pojam roditeljske angažiranosti. Tumači se željom i nastojanjem roditelja da svojim djelovanjem utječu na mnoga događanja u svezi djeteta. Općenito rečeno, odnosi se na sudjelovanje u životu i radu odgojno obrazovne ustanove, volontiranje roditelja, razmjenu informacija i slično. Može se reći da njihovo tumačenje proizlazi iz ranije opisanog razumijevanja suradnje.

Zanimljivo tumačenje u kojem se navodi razlika između suradnje i partnerstva obitelji i odgojno obrazovne ustanove daje autorica Ljubetić, (2014), što će se objasniti u tekstu koji slijedi.

Čimbenici	Suradnja obitelji i odgojno obrazovne institucije	Partnerstvo obitelji i odgojno obrazovne ustanove
Roditelji	percipiraju se kao „druga strana“ u odgoju djece nedostatno informirani o svojim pravima i obvezama u svezi s partnerstvom u ustanovama dolaze u ustanovu na poziv i /ili u točno određeno vrijeme(napr. dovođenje djece u dječji vrtić i odvođenje djece iz vrtića)	percipiraju se kao prvi učitelji svoje djece dobro informirani o svojim pravima i obvezama u svezi s partnerstvom u ustanovama dobrodošli su u ustanovu bez ograničavanja vremena boravka u njoj
Odgojno obrazovno osoblje (odgojitelji/učitelji/stručni suradnici)	nedostatno osposobljeni tijekom formalnog obrazovanja za izgradnju partnerskih odnosa s obitelji pomanjkanje interesa za unapređivanje kompetencija u području partnerstva	osvijesteni i informirani o važnosti te kvalitetno osposobljeni za izgradnju partnerskih odnosa s obiteljima pojačani interes za unapređivanje kompetencija u području partnerstva
Ciljevi/zadaće/interesi	pojedinačni,jednosmjerni,interesi „dviiju strana“	opći,posebni,dvosmjerni u fokusu djeteta i njegove dobrobiti
Senzibilitet odgojno obrazovnog osoblja	nedostatno senzibilizirani za potrebe obitelji	izrazio senzibilizirani za potrebe obitelji
Odnosi	hijerarhijski,pozicionirani-roditelji imaju niži rang u odnosu na odgojno obrazovno osoblje u ustanovi	ravnopravni - roditelji su partneri odgojno obrazovnom osoblju u ustanovi
Komunikacija	rijetka, nedostatno otvorena,površna,i gotovo u pravilu javlja se s pojavom teškoća u djetetovu učenju i /ili ponašanju	kontinuirana,otvorena,iskrena, podržavajuća, ravnopravna
Inicijativa	u pravilu ,inicijativu ima ustanova	inicijativa je obostrana, nadopunjujuća
Motivacija	niska razina intrinzične motiviranosti za izgradnju partnerstva; suradnja najčešće „prigodničarska“ (teškoće s djecom,financijska pomoć,obveze prema ustanovi)	visoka razina intrinzične motiviranosti za izgradnju i unapređivanje partnerskih odnosa na svim područjima odgojno obrazovnog rada
Aktivnosti obitelji i ustanove	najčešće usmjerene na informiranje o djetetovim postignućima, instruiranje roditelja za pružanje pomoći djetetu oko domaćih zadaća	aktivno sudjelovanje u izgradnji kurikulumu ustanove(planiranje,zajednički rad,evaluacija)
Obitelj-ustanova-lokalna zajednica	percipiraju se kao odvojeni sustavi koji autonomno funkcioniraju i samo povremeno i po potrebi surađuju	percipiraju se kao međusobno povezani u i međudjelovanju

Tablica.: Razlika između suradnje i partnerstva obitelji i odgojno obrazovne ustanove (prema Ljubetić, 2014.str.6-7)

Iščitavajući sadržaj tablice, očito je da suvremeno shvaćanje partnerstva predstavlja zaokret u načinu razmišljanja o roditeljima, njihovoj ulozi, dobrobiti, angažmanu.

Partnerstvo i suradnja su različiti pojmovi, no svrha uspostave takvog oblika odnosa je zapravo ista, a to je dobrobit djeteta. Uvidom u tablicu, pojam suradnje možemo objasniti kao aktivnost odgojitelja i roditelja kojima je zajednički cilj dobrobit djeteta te svakodnevna izmjena informacija o događanjima u skupini, dok se partnerstvo definira kao viša razina suradničkog odnosa u kojem su sudionici ravnopravno uključeni u stvaranje procesa. Kao što je rečeno u prethodnom tekstu ovoga rada, načela gradnje zdravog odnosa temelje se na djelotvornoj komunikaciji, izgradnji povjerenja, dijeljenju informacija i uspješnom rješavanju nesporazuma ukoliko do istih dođe.

Partnerski odnos obitelji i odgojno-obrazovne ustanove predstavlja ideal kojem treba težiti (Maleš,2015).Uspješno partnerstvo rezultat je promišljenih, sustavnih i uspješnih aktivnosti koje praktičari provode u ustanovama s ciljem provođenja kvalitetnog partnerstva. Na partnerstvo utječu mnogi okolinski čimbenici koji stavljaju dijete u fokus. Ističe se konstruktivnost kao temelj konstruktivne komunikacije i dvosmjerne izmjene informacija.

Ljubetić(2014) navodi karakteristike partnerstva: poštenje, poštivanje, vjerovanje, otvorenost, komunikacija, fleksibilnost, aktivno slušanje, dijeljenje informacija i neosuđivanje. Autorica određuje partnerstvo kao kvalitetan i kontinuiran odnos s jasno definiranim zajedničkim ciljem. Kontekstualni uvjeti i vrijeme nužni su preduvjeti za ostvarivanje partnerskog odnosa. Partnerstvo je proces zajedničkog učenja.

U okviru modela partnerstva navodi se šest kategorija praksi koje pomažu ustanovi za rad s obiteljima i zajednicom (Epstein,2001.prema Maleš 2015.) To su roditeljstvo s ciljem pružanja pomoći obiteljima, komunikacija, volontiranja, učenje kod kuće, donošenje odluka i suradnja sa zajednicom. U spomenutim oblicima prisutna je kultura partnerstva koju u dječjem vrtiću najčešće kreira odgojitelj u ulozi djelatnika ustanove.

Baveći se problematiziranjem suvremenog tumačenja djeteta Bašić (2011) naglašava da je dijete subjekt vlastitog razvoja. Dijete je kompetentno biće koje aktivno istražuje svoje okruženje i na taj način razumije svijet koji ga okružuje. Uloga odraslih je pravovremeno omogućiti djetetu iskustva iz okoline, kako bi osjetilima doživio neposrednu okolinu. Djelatnici ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje imaju izuzetno zahtjevan zadatak koji se očituje u stvaranju uvjeta za upoznavanje, isprobavanje i razvijanje individualnih mogućnosti svakog pojedinog djeteta. Roditelji, kao jednakopravni sudionici u odgoju i obrazovanju čine sinergiju čiji je cilj dugoročna dobrobit djeteta. Razumijevanje djeteta, njegovih potreba i poticanje njegovih mogućnosti smatra se neizostavnim u procesu odgoja i obrazovanja. Kada bismo pokušali odrediti temeljne zadaće partnerstva u suvremenoj koncepciji „slike o djetetu,, tada bismo istaknuli da su roditelji i odgojitelji u sinergiji susreta kojima pridonose podizanju kvalitete odgojno obrazovnog procesa. Na taj način stvara se prijateljsko ozračje u kojem se osjećaju uvaženo i prihvaćeno.

Usmjerenost na dijete i postizanje i održavanje kvalitete odgojno obrazovnog procesa temeljne su značajke Nacionalnog kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014). Važni preduvjet u ostvarivanju takvog načina svakako je izravna, kvalitetna i podržavajuća komunikacija koja pridonosi jedinstvenom razvoju, a tako i jedinstvenom odgoju. U skladu s navedenim, dječji vrtić se promovira kao ustanova koja odgovara na potrebe roditelja s ciljem osiguravanja osobne, emocionalne, socijalne i obrazovne dobrobiti za dijete. Što je komunikacija s djetetovom obitelji kvalitetnija, veća je mogućnost za razvijanje partnerskog odnosa. Tome prethodi, kvaliteta kulture ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje koja podrazumijeva pozitivno i otvoreno okruženje koje promovira učenje, promjene i poštuje roditeljsku podršku (Vujčić,2011). Kontinuiranim procesom samovrednovanja stvaraju se uvjeti za uspješan suradnički i partnerski odnos s roditeljima. Vrednovanjem uključenosti roditelja i djetetove obitelji u odgojno obrazovni proces osigurava se unapređenje kvalitete rada ustanove i u konačnici utječe na poticajnu kulturu ustanove.

Najvažniji segment navedenih i mnogih drugih nastojanja je izgradnja partnerskog odnosa između svih aktera odgojnog procesa, posebice obitelji i odgojne ustanove. Ili još konkretnije: *»... onih koji imaju zajednički zadatak, a to je odgoj djece, istodobno to je proces u kojemu svi sudionici imaju jednake mogućnosti učiti i razvijati svoje stručne i osobne kompetencije. Potrebno je dakle, zajedničko razumijevanje i međusobna podrška koja otvara put prema građenju kvalitetnoga partnerstva u kojem roditelji postaju zadovoljniji i sigurniji u svoje roditeljsko djelovanje, a odgojitelji otvoreniji za nove odnose i spoznaje o potrebama i djetetovim interesima. Upravo načini na koje odrasli razumijevaju dijete i djetinjstvo, odražavaju se na djetetov cjelokupni odgoj i obrazovanje te postaju odlučujući čimbenici u određivanju njegova društvenog i etičkog identiteta..«* (Jurčević Lozančić, 2006.str. 167, str.146.)

Dakle, sažmemo li sve navedeno, potrebno je istaknuti da se partnerstvo obitelji i dječjeg vrtića percipira kao najvažnije „mjerilo“ kvalitete odgojno obrazovne ustanove. Nužno je djelovanje u cilju razvijanja partnerstva jer u takvom odnosu najveća je dobrobit za dijete.

3.1.Tradicionalni oblici suradnje

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) pretpostavlja aktivnu uključenost roditelja u odgojno-obrazovni proces. Afirmativni stavovi odgojitelja prema roditeljima, razvijene profesionalne kompetencije odgojitelja i kvalitetna suradnja odgojitelja s roditeljima doprinose dobrobiti djece. Uvidom u suvremenu praksu, nameće se pitanje zainteresiranosti i spremnosti roditelja i odgojitelja za razvoj partnerskog odnosa i zajedničkog aktivnog sudjelovanja u oblikovanju, provedbi i vrednovanju kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Iz navedenih i globalnih promjena proizlazi potreba za produblivanjem suradnje na relaciji obitelj i ustanova za rani i predškolski odgoj. Iako suvremena literatura nudi različite oblike i načine suradnje s roditeljima, u pedagoškoj praksi još uvijek se susreću tradicionalni oblici suradnje.

Prema autorici Ljubetić (2012) u tradicionalne oblike suradnje ubrajaju se individualni razgovori, roditeljski sastanci, kreativne radionice, otvoreni tjedan, druženja djece i odraslih, kutiće za roditelje i informiranje putem letaka .

Može se reći da tradicionalni oblici suradnje polaze od unaprijed napisanih modela i nisu prilagođeni potrebama roditelja i djece. Kako bismo što bolje razumjeli suvremene modalitete suradnje u daljnjem tekstu ukratko ćemo opisati neke oblike suradnje koji se u pedagoškoj praksi najčešće primjenjuju.

3.1.1. Individualni razgovori

Individualni razgovori se u ustanovi za rani i predškolski odgoj i obrazovanje odvijaju između odgojitelja i/ili člana stručne službe, jednog ili oba roditelja djeteta. Dobrobiti individualnih razgovora su u tome što obje strane mogu dogovoriti načine i primjenu skladnog djelovanja prema djetetu kako bi u što kraćem roku postigli željeni cilj. Poželjna strana individualnih razgovora je konkretnost, iskrenost i zaštita osobnih podataka. Od odgojitelja zahtjeva kvalitetnu i pravovremenu pripremu (foto i video zapisi djeteta u aktivnostima, vrednovanje djetetovih razvojnih postignuća, pripremu dječje razvojne mape i slično...), aktivno slušanje i kompetentnost. S ciljem što kvalitetnije pripreme odgojitelja, razgovor se unaprijed planira. Priprema za dogovoreni razgovor s roditeljem ili oba roditelja podrazumijeva različita znanja, vještine i iskustva odgojitelja, ali i kreativnost i izražavanje. Očekuje se promišljeno ponašanja odgojitelja s obzirom na moguće neočekivane situacije. Zajednička briga za napredovanje djeteta je cilj koji žele postići odgojitelji i roditelji. Odgojitelj upoznaje roditelja osobno, saznaje njegove stavove i mišljenja vezana uz djetetov razvoj, saznaje uvjete djetetovog življenja u obitelji što pridonosi boljem i kvalitetnijem razumijevanju djetetovog ponašanja u odgojnoj skupini. Dobivene informacije služe kao alat za primjenu odgovarajućih postupaka u odgoju. Dakako, to je prigoda da odgojitelj upoznaje osobnu i obiteljsku kulturu, moguće problemske situacije u obitelji i izazove suvremenih roditelja. Roditelj dobiva neposrednu informaciju i stručno usmjeravanje prema uspješnom postizanju cilja.

Međutim, individualan razgovor je prema svojoj formi tradicionalan oblik suradnje jer se često u pedagoškoj praksi provodi u pojednostavljenom obliku primjerice, jednostrano prenošenje formalnih informacija roditelju. Kao što je rečeno u prethodnom tekstu ovoga rada, individualnu suradnju potrebno je uskladiti sa suvremenom koncepcijom ranoga i predškolskoga odgoja. Jer samo takvim načinom rada dolazi do međusobnog povjerenja, stvaranja i oplemenjivanja partnerskog odnosa.

3.1.2. Roditeljski sastanci

Najčešći načini okupljanja i rada sa roditeljima su roditeljski sastanci. Uvidom u literaturu, vidljivo je da većina autora naglašava podjelu roditeljskih sastanaka na: roditeljski sastanci predavačkog tipa, roditeljski sastanci komunikacijskoga tipa, roditeljski sastanci oglednog tipa te roditeljski sastanci organizirani radi druženja djece i odraslih.

Roditeljski sastanci *predavačkog tipa* organiziraju se u dječjim vrtićima zbog informiranja roditelja o nekim bitnim obilježjima razvoja djeteta u ustanovi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Na takvim sastancima mogu prisustvovati članovi stručne službe u vrtiću (pedagog, psiholog, logoped, zdravstveni voditelj) i djelatnici dječjih vrtića. Zanimljivo (a praksa potvrđuje) da je mnogim odgojiteljima najlakše pripremiti i održati *roditeljski sastanak oglednog tipa*. Takav oblik sastanka roditeljima omogućuje neposredan uvid u odgojiteljev rad i uvid u djetetove reakcije primjerice, boravak u odgojnoj skupini, svečanost i slično. Na oglednim roditeljskim sastancima, roditelji imaju uvid u ishode djetetovog boravka u skupini, djetetovu privrženost skupini i sposobnost javnog nastupa i prezentiranja vlastitih postignuća. Cilj takvih roditeljskih sastanaka su zajednička druženja djece, roditelja i odgojitelja, na kojima svi zajedno sudjeluju u opuštenom ozračju.

Roditeljski sastanci *komunikacijskog tipa* organiziraju se s ciljem razmjene misli, stavova i iskustva sa drugim roditeljima bez nazočnosti djece. Spremnost roditelja na aktivno sudjelovanje je u početku manja, ali češćom sudjelovanjem na takvim sastancima roditelji postaju aktivniji i otvoreniji. Kako bi roditelj mogao raspravljati o temama razvoja svoga djeteta, roditeljskoj ulozi i razmjenjivati iskustva sa drugim roditeljima, komunikacijski sastanak treba roditelju pružiti osjećaj cijenjenosti i uvažnosti. Temelji komunikacijskog sastanka jesu razgovor, dogovor, ugodno druženje, diskretno spoznavanje jakih i slabih strana odgoja te razmjena iskustava. Aktivno sudjelovanje omogućuje i razvija osjećaj kompetentnosti kako roditeljima tako i odgojiteljima. Komunikacijski roditeljski sastanci u dječjem vrtiću nude roditeljima sudjelovanje u raspravama, dijalogu, izmjenu iskustava s drugim roditeljima, zajedničko planiranje aktivnosti s djecom i utvrđivanje zajedničkog načina življenja djece u odgojnoj skupini. Odgojitelj brine o strukturiranosti sastanka, protoku vremena i zastupljenosti svih dionika sastanka na suradnički i ravnopravan način.

3.1.3. Kreativne radionice

Kreativne radionice podrazumijevaju sudjelovanje odgojitelja, roditelja i djece te omogućuju kvalitetno druženje roditelja i njihove djece u vrtiću. Na taj način roditelji bolje upoznaju načine izražavanja svoga djeteta i dobivaju ideje za provedbu kvalitetnog vremena s djetetom kod kuće. Kreativne radionice najčešće se provode u ugodnoj, kreativnoj i opuštenoj atmosferi u za to pripremljenom prostoru i pripremljenom priboru za rad. Za kreativne radionice potrebno je organizirati prostor u kojemu će se radionica odvijati i nabaviti potrebne materijale. Zajednička nabava materijala, osmišljavanje aktivnosti i realiziranje istih daju roditeljima i odgojiteljima osjećaj uvažnosti i poštivanja. Najčešće se kreativne radionice organiziraju u predblagdansko vrijeme, mogu biti i humanitarnog karaktera. Ciljano, kreativne radionice provode se u prijedpodnevnim ili poslijepodnevnim satima. Prijepodne, u njima sudjeluju djeca iz odgojne skupine i u radu s roditeljima i odgojiteljima stvaraju kreativne uratke. Kreativne radionice u poslijepodnevnim satima okupljaju roditelje s djecom ili

bez djece i u radu s odgojiteljima usmjeravaju se na sadržaj rada. Uvijek je zanimljivo kada pod vodstvom stručnjaka, i roditelji i odgojitelji svladavaju nove likovne tehnike, koriste likovna sredstva i materijale na nov i neobičan način te od pedagoški neoblikovanog materijala izrađuju različite predmete. Odgojitelj treba uvijek imati na umu kvalitetu komunikacije s roditeljima i utjecati na kvalitetu provedbe kreativne radionice na višu razinu. To je proces koji zahtjeva kontinuirano učenje, unapređenje vlastite prakse i promišljanje o kvaliteti odnosa dakako s jasnim ciljem razvoja kreativnih potencijala..

3.1.4. Otvoreni tjedan

Otvoreni tjedan je način suradnje obitelji i ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje u kojemu se omogućuje članovima djetetove obitelji (roditeljima, braći, sestrama, bakama i djedovima) dolazak u vrtić i predstavljanje djeci. Članovi obitelji mogu djeci u odgojnoj skupini prezentirati vlastiti hobi, pokazati im nešto novo, pročitati neku zanimljivu slikovnicu. Primjerice, djetetova baka može s djecom pripremiti juhu od bundeve koju su djeca uzgojila u vrtićkom povrtnjaku i na tjednoj razini realizirati projektno učenje. Korisno je organizirati djetetov otvoreni tjedan i omogućiti obitelji djeteta da sudjeluje u radu odgojne skupine u narednom tjednu ili pak da predloži posjet roditeljskom domu ili radnom mjestu roditelja.

3.1.5. Kutići za roditelje

Zidni panoi u kutiću za roditelje su mjesta na kojima roditelji vode plan aktivnosti za naredno razdoblje u odgojnoj skupini i osvrt na realizirane aktivnosti. Nalazi se ispred sobe dnevnog boravka odgojne skupine ili u dječjoj garderobi. Obavijesti za roditelje trebaju biti napisane jasno i sažeto, velikim slovima u razini očiju kako bi se s lakoćom pročitale. Namjena kutića za roditelje

je informiranje o dostignućima i osobitostima skupine, životu i radu odgojne skupine, obavijesti o posjetima i obavijesti o terminima individualnih razgovora. Sadržaji trebaju biti aktualni, trebaju pratiti događanja u odgojnoj skupini, doba godine (blagdane, rođendane djece), zanimljivi roditeljima s obzirom na životnu dob njihove djece. U kutiću mogu biti izložene povratne informacije o druženjima djece i odraslih primjerice, slike s izleta, posjeta roditelja odgojnoj skupini, svečanosti i proslava, kao i zaključci s roditeljskih sastanaka. Potrebno je prvenstveno voditi računa o zaštiti dječjih osobnih podataka.

3.1.6. Informiranje i motiviranje putem letka

Informiranje o određenoj temi ili o mogućnostima stjecanja novih informacija postiže se letcima koji sažeto ili opširno informiraju o određenoj temi i motiviraju na razmišljanje i djelovanje. Letak se postavlja u vidljivi prostor vrtića dostupan svakom roditelju, u više primjeraka kako bi slobodno mogli uzeti. Letak informira roditelje o razvojnim karakteristikama djece određene dobi, nudi načine rješavanja nekih problemskih situacija u odgoju ili očuvanju zdravlja djece. Najvažnije je da letak motivira i ohrabruje roditelje u njihovoj roditeljskoj ulozi.

3.2. Suvremeni modaliteti partnerstva obitelji i dječjeg vrtića

Tradicionalni modeli suradnje primjenjuju se u ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, ali zbog globalnih promjena i razvoja tehnologije pokazalo se da nisu dovoljni kako bi u potpunosti odgovorili potrebama, zahtjevima i očekivanjima suvremenih obitelji. Suvremeno društvo zahtijeva drugačije modalitete suradnje u koje se ubrajaju uključivanje roditelja u tvorbu kurikuluma, društvene mreže, video i foto-dokumentacija u suradnji sa roditeljima, aplikacije za pametne telefone, web stranice dječjih vrtića i program podrške roditeljstvu.

U suvremenom kontekstu promijenilo se značenje obitelji, struktura obitelji i načini funkcioniranja obitelji (Maleš, 2012). Tehnologija omogućuje roditeljima da u bilo koje vrijeme saznaju kako njihovo dijete provodi vrijeme u dječjem vrtiću. Odgojiteljima omogućuje da u svakom trenutku mogu obavijestiti roditelja, informirati ga, zabilježiti određene događaje boravka djeteta u dječjem vrtiću i približiti roditeljima.

3.2.1. Uključivanje roditelja u tvorbu kurikuluma

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) je službeni dokument propisan u Republici Hrvatskoj koji sadrži temeljne vrijednosti i načela odgoja i obrazovanja djece u vrtiću. Svaka ustanova drugačije konstruira kurikulum, a to ovisi o njenoj tradiciji i kulturi okruženja u kojemu se ustanova nalazi. Roditelji su sastavni i neizostavan dio djetetovog mikrosustava i samim time postaju partneri u tvorbi kurikuluma. Aktivno praćenje djetetovog ponašanja u obiteljskom okruženju pomaže u procesu dokumentiranja što pridonosi tvorbi kurikuluma. Takav način pomaže odgojitelju razumjeti djetetovo ponašanja i postizanje cilja u odgoju i obrazovanju, a roditeljima pruža osjećaj prihvaćenosti i uvažnosti. Sudjelovanje u aktivnostima djece, sudjelovanje u organizaciji i pripremi izleta i raznih posjeta, predstavljanje vlastitog zanimanja i vještina, prikupljanje materijala koji je djeci potreban u vrtiću i uključivanjem u različite aktivnosti koje se provode u vrtiću mogu biti načini aktivnog sudjelovanja u tvorbi kurikuluma. U suvremenom kurikulumu mijenja se položaj djeteta u odgojno-obrazovnom procesu. Prema Petrović Sočo (2009), dijete postaje istinski subjekt procesa učenja i kreator vlastitog znanja, uz uvjet da u poticajnom okruženju živi i uči s drugom djecom i senzibilnim odgojiteljem koji zna promatrati i slušati, vidjeti i čuti, odnosno interpretirati (shvatiti) te na osnovi toga djelovati u skladu s djetetovim potrebama i interesima.

Značenje pojma kurikulum uključuje organizacijske uvjete, planiranje vremena i materijalne uvjete. Naglasak se stavlja na sam proces spoznavanja i učenja kroz igru, prati se interakcija i iskustva koje dijete stječe iznad samog sadržaja (više o

tome: Petrović Sočo,2009). Humanističko-razvojnim kurikulumom postiže se razumijevanje i poštovanje osobnog razvoja djeteta. Osnovna orijentacija u ostvarenju kurikuluma je usmjerenje na dijete je uvažavanje osobnosti djeteta. Takav razvojni pristup uvažava dječja prava, pravo na jedinstvenost djeteta u kontekstu odgojne skupine u kojoj djeca koja imaju različite potrebe i interese i razvijaju se i rastu u skladu s osobnim tempom i dinamikom.

Brojni su primjeri koji pokazuju da su nekim vrtićima vidljivi stimulatívni pedagoški uvjeti koji djeci omogućuju višestruke izbore i koji potiču organizaciju aktivnosti, a odgajatelji svoje odgojno-obrazovne intervencije uspijevaju uskladiti s prirodnim razvojem tih aktivnosti. Suprotno navedenom, u drugim se vrtićima čitav proces odvija prema strogo planiranim obrascima i u strogo određeno vrijeme.

Štoviše, po mnoštvu tradicionalizama koje je u odgojno-obrazovnoj praksi vrtića, moguće je uočiti, kako mnoge suvremene spoznaje u njoj nisu uspjele pronaći svoju praktičnu primjenu.

Dimenzija prostora u smislu tradicionalnog kurikuluma podrazumijeva velik, pregledan prostor za istodobno poučavanje sve djece. Prostor je zatvoren, izoliran, statičan, ne mijenja se i nije prilagođen djetetu. Suprotno navedenom, u suvremenom, humanističko razvojnom kurikulumu prostor je organiziran prema centrima aktivnosti u kojem dijete ima mogućnost izbora i zadovoljavanja vlastitih potreba za učenjem. Omogućeno je djeci iz različitih odgojnih skupina zajedničko druženje i istraživanje o pojedinim temama, postoji mogućnost prenamjene ovisno o interesima djece. Prostor organiziraju djeca, odgojitelji i roditelji, mijenja se ovisno o rastućim potrebama i interesima djece. U takvom prostoru vidljivi su izloženi radovi djece i poticaji za učenje.

Tradicionalni kurikulum u dimenziji opreme podrazumijeva visoke, zatvorene ormare, mnogo dječjih stolova i stolica u središnjem dijelu sobe, stol i stolac za odgojitelja te aktivan rad i igra djece za stolovima. Djeca u takvim prostorima nemaju mogućnost slobodnog kretanja i učenja svim osjetilima. Onemogućen je pregled na prostor sobe i spontano uključivanje u one aktivnosti koje su vidljive

djetetu. Nasuprot navedenom, suvremeni kurikulum ističe važnost i potrebu pokretnih otvorenih polica s pomno pripremljenim materijalima i priborom nadohvat djeci. Sastavni dio centara aktivnosti su dječji stolovi i stolci, a stol za odgojitelja nalazi se neprimjetan u dijelu sobe. Djeca se igraju na toplim podnim oblogama u položaju koji njima najviše odgovara u pojedinom trenutku. Navedenim pristupom u potpunosti se potiče autonomnost djeteta.

Didaktička sredstva, materijali i igračke u tradicionalnom kurikulumu su vrlo strukturirani, nepromjenjivi, stalni, izrađuje ih odgojitelj za djecu i najčešće služe odgojitelju za rad, čuvaju se su u didaktičkom kabinetu. Suprotno, u suvremenom kurikulumu sva didaktička sredstva stalno su prisutna u dječjem okruženju, namijenjena su djeci za slobodno istraživanje, raznovrsni su, nestrukturirani, promjenjivi, inovativni. Suvremeni, humanističko razvojni kurikulum je fleksibilan, i prilagođen djetetovim individualnim potrebama. Roditeljsko aktivno sudjelovanje je u skladu s roditeljskim mogućnostima, a vrijeme trajanja se procjenjuje ovisno o dječjim interesima.

Socijalna formacija u tradicionalnom kurikulumu podrazumijeva raspored djece u skupinama prema kronološkoj dobi i frontalni oblik odgojno obrazovnog rada. Suprotno navedenom, u suvremenom kurikulumu djeluju mješovite dobne skupine djece u kojima mlađa djeca uče od starije, a starija djeca jačaju u vlastitim kompetencijama. Roditelji, kao važni dionici procesa u tradicionalnom kurikulumu ne ulaze u dječji prostor i svojim iskustvima, znanjima i vještinama ne sudjeluju u tvorbi kurikuluma. Nasuprot tradicionalnog, nameće se suvremeni humanističko razvojni kurikulum koji zagovara pravo roditelja na aktivno roditeljsko sudjelovanje.

3.2.2. Društvene mreže

Korištenje društvenih mreža je široko zastupljeno na globalnoj i nacionalnoj razini. Predstavlja virtualnu platformu za novi oblik komunikacije o kojem je potrebno dodatno raspravljati i uvidjeti koje prednosti pruža u suvremenom

svijetu. Aktivno uključivanje roditelja i djetetove obitelji u rad ustanove koju polazi njihovo dijete je problemsko pitanje. Takav angažman zahtijeva vrijeme i fizičku prisutnost koja je zaposlenim roditeljima od velike važnosti. Zaposlenost roditelja, često je izvan mjesta stanovanja te onemogućuje roditeljima aktivniju fizičku prisutnost u dječjem vrtiću i predstavljaju prepreke u ostvarivanju primarnog kontakta s odgojiteljima.

Kompetentan odgojitelj, koristeći vlastito znanje u digitalnoj tehnologiji može vrlo lako svladati takve prepreke. Aktivnosti koje se realiziraju s djecom kontinuirano i reprezentativno prezentira roditeljima u konkretnom obliku (putem fotografija i video zapisa) kako bi roditelji u najkraćem vremenskom periodu imali uvid u način kako njihovo dijete provodi vrijeme. Društvene mreže predstavljaju potencijal korištenja virtualnog svijeta koji služi za razvijanje i održavanje partnerskog odnosa s roditeljima, a primjenjiv je u vrtićkom kontekstu. Korištenje društvenih mreža u vrtićkom kontekstu treba biti promišljeno i opravdano. Društvene mreže postaju medij putem kojeg se informacije brže šire, oko njih se okupljaju istomišljenici, potiče se pozitivna i negativna promidžba. Sadržaj koje se objavljuje na društvenim mrežama i pomoću kojeg se komunicira s korisnikom treba biti pomno pripremljen, kvalitetan, poticati na promišljanje o cjelokupnom rastu i razvoju djeteta (Somolanji Tokić i Vukašinović,2018).

Društvene mreže kao što su Viber, Whats App ili sms služe za razmjenu međusobnih iskustava, pregledavanje foto i video zapisa te prenošenje informacija u što kraćem vremenu na više primatelja. U literaturi se navodi podatak da oko dva milijuna stanovnika redovito koristi Facebook, društvenu mrežu bilo kao nov način komuniciranja ili u sociološkom smislu novi oblik društvenosti. Facebook omogućuje otvaranje privatnih, zatvorenih grupa unutar koji dolazi do izražaja transparentnost,ali uz poštivanje privatnosti. Članovi pojedinih grupa imaju zajedničke interese i povezivanje svih relevantnih čimbenika koji utječu na optimalni rast i razvoj djeteta. U slučaju Facebooka, sve više roditelja ima otvorene vlastite profile sa željom da djetetov život učine vidljivim društvenoj zajednici. Razumijevanje djeteta i njegovih potreba je proces

koji traje, a uključuje usklađenost u komunikaciji i postupcima, s naglaskom na poštivanje djetetovih prava. Virtualne društvene mreže (i Facebook grupa) imaju pozitivno pedagoško djelovanje, ali upitno je poštivanje djetetovih prava zajamčenih Konvencijom o pravima djece (1989). Odgojitelji, prema dogovoru mogu otvoriti grupu odgojne skupine na Facebooku, grupa može biti javna, tajna ili zatvorena kada informacije mogu vidjeti samo članovi grupe. Svi članovi grupe trebaju voditi računa o zaštiti osobnih podataka, posebice kada se radi o djeci. Stoga se preporuča potpisivanje suglasnosti za objavljivanje materijala u grupi. Na taj način osobe koje objavljuju određene materijale preuzimaju rizik, ali i snose odgovornost. Virtualna Facebook grupa je način virtualnog dokumentiranja, čija je svrha razvoj kvalitete odgojno obrazovnog procesa, a ne samo prezentiranje prikupljenih materijala. Važnost kontinuiranog preispitivanja vlastite prakse, osobito tijekom prezentiranja odgojno obrazovnog sadržaja na društvenim mrežama značajna je za dugoročnu dobrobit djeteta. Kao što je rečeno, dobrobit djeteta cilj je partnerskog odnosa roditelja i odgojitelja. Roditeljima, kao primarnim korisnicima društvenih mreža postaju dostupni i vidljivi materijali iz vrtića kao motivacija ili prijedlozi za rad kod kuće. Transparentnost odgojno obrazovnog procesa stavlja se u prvi plan, ali se paralelno odvija i propitivanje javnog, društvenog prostora u kojem dijete aktivno sudjeluje

3.2.3. Aplikacije za pametne telefone

Za komunikaciju između roditelja i odgojitelja mogu poslužiti razne aplikacije koje omogućuju razmjenu tekstualnih poruka, snimanje glasovnih poruka i slanje foto i video zapisa. Pomoću aplikacija za pametne telefone roditelji mogu dobiti informacije od odgojitelja koje ih zanimaju, javiti izostanak djeteta iz vrtića, slati slike odgojiteljima ukoliko roditelj smatra da će pomoći u poticanju cjelokupnog djetetovog razvoja u vrtiću. Iskustvo nas uči da je korisno unaprijed dogovoriti vrijeme ovakvog komuniciranja kako komunikacija ne bi ometala odgojitelja u vrijeme neposrednog rada s djecom ili roditelje u njihovo radno vrijeme. Poznato je da različite aplikacije mogu pridonijeti kvaliteti rada odgojne skupine i zadovoljiti djetetovu želju za znanjem i traženjem novih informacija.

3.2.4. Web stranice dječjih vrtića

Web stranice dječjih vrtića su sredstva upoznavanja roditelja s načinom rada spomenute ustanove, vizijom i misijom vrtića, važnim kontaktima u dječjem vrtiću, te ustrojstvo ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Pregledom web stranice roditelj dobiva informacije o planiranim i realiziranim aktivnostima, uključenosti u nacionalne i europske projekte te aktualnim događanjima.

Web stranice omogućuju roditeljima da se u skladu s vlastitim obvezama i slobodnim vremenom upoznaju s objavljenim sadržajima na web stranici dječjeg vrtića. Partnerski odnos dječjeg vrtića i roditelja putem web stranice, naglašava važnost suradnje u odgoju i socijalizaciji djece, poštivanje kulturalnih razlika, te značajnost različitih perspektiva za stvaranje pozitivnog i podražavajućeg ozračja za boravak djeteta u ustanovi.

3.2.5. Foto i video dokumentiranje u suradnji s roditeljima

Dokumentacija u obliku fotografija i videa može pomoći u lakšem uspostavljanju komunikacije roditelja i odgojitelja i omogućuju uvid u konkretne situacije. Odgojitelji trebaju pripremiti kvalitetne foto i video materijale iz kojih roditelji vide kako i na koji način dijete uči i stječe različita iskustva u vrtiću. U zajedničkoj analizi i komunikaciji te na temelju viđene dokumentacije korisno je vrednovati razvojne zadatke i postignuća djeteta. U skladu s navedenim, dobro je da odgojitelj tijekom pedagoške godine kreira razvojnu mapu s ciljem praćenja napretka djeteta.

Način vođenja individualne razvojne mape nije unaprijed definiran. Svaki odgajatelj na svoj način prilazi osmišljavanju mape. Ovisno o osobnim sklonostima svatko od odgajatelja nastoji što objektivnije zabilježiti važne trenutke u životu, odnosno razvoju djeteta. Odgojitelj može spomenutu razvojnu mapu djeteta u digitalnom obliku predati roditeljima kako bi u obiteljskom okruženju upoznali aktivnost djeteta u vrijeme boravka u vrtiću (predavanje iz kolegija Partnerstvo obitelji ,škole i vrtića, 2017)

Najvažnija uloga ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje odnosi se na stvaranje optimalnih uvjeta za potpun i skladan razvoj djeteta i njegove osobnosti, a pridonosi kvaliteti njegova odrastanja i kvaliteti obiteljskog života (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2014). Današnja djeca sve više vremena provode u institucijama, pa istodobno žive dvije paralelne socijalizacije. To je još jedan u nizu razloga za razvijanje partnerskog odnosa s roditeljima, a u cilju korisnosti za dijete. Suvremeni mediji nude mogućnost za dvosmjernu komunikaciju i poticanje međusobnog razumijevanja. Ne postoji recept za odgoj koji vrijedi za sve i u svim situacijama, niti postoji distribucija istog putem web stranica, ali postoji zajednički cilj u čijem je središtu dijete.

Upravo foto i video dokumentacija nastala u odgojno obrazovnom procesu potiče odgojitelje na analizu i vrednovanje viđenog, usmjeravanje na detalje planiranje na temelju uočenog. Moguće je uvijek ponovno pregledavanje istog sadržaja, ali s različitih aspekata. Uočavaju se spontane samoinicijativne aktivnosti djece, individualne aktivnosti i načini djetetovih izražavanja. U razdoblju adaptacije na dječji vrtić, foto i video dokumentiranje je od izuzetne važnosti odgojiteljima u smislu provedbe i odabira kvalitetnih aktivnosti.

Kao što je rečeno u prethodnom tekstu ovoga rada, za razgovor s roditeljima u ugodnom okruženju korisno je pripremiti foto i video zapise djetetovih aktivnosti. Uz razgovor analizira se postojeći snimljeni materijal i vrednuje se u odnosu dijete njegove mogućnosti odnosno razvojne sposobnosti. Dakako, nakon zajedničkog analiziranja, virtualna mapa se može dati roditeljima za pregledavanje kod kuće. Brojni su primjeri iz prakse koji pokazuju da u kućnom ozračju obitelj zajedno pregledava mapu, analizira različite situacije u kojima se dijete našlo i uočavaju kako dijete rješava problemske situacije. Na taj način roditelji i članovi obitelji se osnažuju u njihovim nastojanjima za razvoj samostalnosti i autonomije djeteta. U zajedničkom dijalogu otvara se mogućnost uvida u trenutne razvojne mogućnosti djeteta na temelju koji odgojitelj i roditelj planiraju daljnji rad s djetetom. Shodno tome, odgojitelji su usmjereni na sam proces djetetovog razvoja i učenja. Provedbom suvremenih modaliteta suradnje s roditeljima, otvaraju se nove mogućnosti

Upravo, suvremenim modalitetom partnerstva utječe se na promjenu mišljenja roditelja kako ne bi bili fokusirani isključivo na rezultate već na proces učenja. Audio vizualni individualni razgovori roditelja i odgojitelja temeljeni na foto i video dokumentaciji imaju višestruke korisnosti za djetetov razvoj. Prema Slunjski, (2006) jednakopravni partneri, roditelji i odgojitelji u ustanovi za rani odgoj i obrazovanje postaju temelj vrtića kao zajednice koja uči.

U suvremenoj praksi naglašava se značaj uvođenja *portfolija* kao podloge za informiranje roditelja. Riječ je o dokumentaciji koja sadrži važne podatke o djetetu, njegovim interesima, sposobnostima i potrebama. Portfolio pruža uvid u roditeljske ciljeve i očekivanja spram odgoja i obrazovanja djeteta. *E-portfolio*, za razliku od klasičnog portfolija, omogućava sudionicima refleksiju i mijenjanje iskaza i materijala, omogućavajući procjenu i samoprocjenu trenutnog razvoja. Naglašava se mogućnost koje suvremene tehnologije daju omogućavajući interakciju između svih dionika, roditelja, odgojitelja i djece (Predavanja iz kolegija *Partnerstvo obitelji, škole i vrtića* (akademska godina 2016./2017.)

Suvremeni modaliteti suradnje	Posjete domovima djece Sudjelovanje u tvorbi kurikuluma
Podrška roditeljima	Savjetovanje Obrazovanje
Odlučivanje	Sudjelovanje u radu Upravljačkih tijela

Tablica: Suvremeni modaliteti suradnje

Iz tablice vidljive su različite mogućnosti koje se roditeljima pružaju primjenom suvremenih modaliteta partnerstva. Suvremeni oblici partnerstva omogućuju roditelju da u svako doba dana može komentirati razne aktivnosti, pregledati slike, video zapise, putem aplikacija u mobitelu saznati o djetetu i slično...

Odgajatelji trebaju težiti raznovrsnim pristupima roditeljima, kako bi i roditelji i odgajatelji dobili informacije o djetetu koje su im potrebne. Odgojno obrazovne

ustanove trebaju ponuditi obitelji što raznovrsnije mogućnosti izbora suradnje sa obitelji, kako bi obitelj smatrajući što je najbolje za njih i njihovu djecu u određenom trenutku izabrala željeni oblik suradnje.

Cilj ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje je prije svega motivirati roditelje na aktivno sudjelovanje u rad ustanove. Takav način je moguće ostvariti ukoliko roditelji steknu povjerenje u djelatnike i ustanovu. Putem različitih oblika podrške roditeljima i odlučivanja roditelja u radu ustanove stvara se odnos povjerenja koji rezultira partnerstvom.

3.2.6. Programi podrške roditeljstvu

O potrebama roditelja za podrškom roditeljstva svjedoče novija istraživanja primjerice Pećnik i Starc (2010) ali i mnoga druga. Roditeljima trebaju pouzdane informacije o njezi i odgoju djece, savjeti stručnjaka te razmjena iskustva s drugim roditeljima. Temeljna zadaća podrške roditeljima je ojačati roditelje u podizanju i odgoju djece i pružanja primjerene roditeljske skrbi.

Programi radionica, Rastimo zajedno, nastao je kao dio šireg UNICEF projekta, Prve tri su najvažnije.

Temeljni cilj programa radionica je stvoriti poticajno i osnažujuće okruženje u kojem roditelj s voditeljem programa i drugim roditeljima razmjenjuje iskustva o svom roditeljstvu, osvještava sebe, načine kako se odnositi s djetetom i slično.

Navedeni program objedinjava teme vezane uz suvremeno roditeljstvo, a namijenjen je roditeljima do četvrte godine života. Provode ga posebno educirani voditeljski timovi. U novije vrijeme provode se Klubovi za očeve i Programi za roditelje djece s teškoćama u razvoju.

Program podrške roditeljstvu u svijetu provodi se od prvih dana zajedničkog partnerskog života i usmjerava buduće roditelje na važnost kvalitetnog roditeljstva i brigu zajednice za život obitelji.

Iako istraživanje koje slijedi ima svoje metodološke ograničenosti u tekstu koji slijedi iznijeti ćemo samo neke dobivene rezultate.

4. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

4.1. Cilj istraživanja

Ovim istraživanjem ispitivani su stavovi i mišljenja roditelja i odgojitelja vezano za suradnju.

4.2. Uzorak

U istraživanju je sudjelovalo 177 ispitanika (N=177) roditelja predškolske djece koja pohađaju ustanovu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje najmanje dvije godine i odgojitelji Dječjeg vrtića Radost Jastrebarsko.

Ukupni uzorak odgojitelja (N= 42) je ženskog spola (97%), prosječne životne dobi 40 godina. Najmlađi odgojitelj je u dobi od trideset godina, dok je najstariji u dobi od 61 godine.

Dob/godine	Ženski	Muški
23-30	11 (27%)	
31-40	15 (35%)	1 (2%)
41-50	3 (7%)	
51-60	11(27%)	
61-70	1(2%)	

Tablica 1. Prikaz životne dobi odgojitelja

Podaci u tablici pokazuju najveći broj ispitanih odgojitelja u životnoj dobi od 31. -40. godine života. U toj dobi ispitano je 16 (37%) odgojitelja, odnosno 15 (35%) odgojiteljica i 1 (2%) odgojitelj koji ima 35 godina života.

Prema podacima, 11 odgojiteljica (27%) je u dobi od 23. do 30. godine života. Manji broj, 3 odgojiteljice (7%) nalaze se u životnoj dobi između 40. i 50. godina života.

U životnoj dobi između 51. i 60. godine života bilo je 11 odgojiteljica (27%).

U ukupnom uzorku roditelja(N=135) sudjelovalo je 104 roditelja (77%) ženskog spola i 31 roditelja (23%) muškog spola.

Prosječna dob roditelja iznosi 36 godina. (Min=23,Max=60)

Dob/godine	Ženski	Muški
23-30	12(9%)	2(1%)
31-40	79 (58%)	19(14%)
41-50	13 (10%)	9 (7%)
51-60		1 (1%)

Tablica 2. Prikaz životne dobi roditelja

Analiza podataka pokazuje da se životna dob ispitanih roditelja nalazi u dobi od 23. do 60. godine.

Nadalje, podaci su kategorizirani u dvije skupine:ženski i muški prema izraženom broju godina života. Vidljiv je najveći udio ispitanika u dobi od 31.-40. godine života. U tom životnom razdoblju nalazi se 98 ispitanika (72%) .

Daljnja analiza potvrđuje da taj broj uključuje 79 (58%) majki i 19 (14%) očeva u životnoj dobi od 31.-40. godine života. Znatno manji broj ispitanika,njih 14 (10%) trenutno je u životnom razdoblju od 23. do 30 . godine života. Prema spolu,tu se ubraja 12 (9%) majki i 2 (1%) očeva .

U dobi od 41. – 50. godine života nalazi se 22 ispitanika. Iz tablice je vidljivo da je to 13 (10%) majki i 9 (7%) očeva.

U ispitivanju sudjelovao je i otac (1%) u 56.-oj godini života.

Razina obrazovanja odgojitelja distribuirana je u uzorku na sljedeći način:

Razina obrazovanja	Ženski	Muški
Sss	10(24%)	
Všs	30(72%)	1(2%)
Vss	1 (2%)	

Tablica 3. Obrazovanje odgojitelja

Tablica prikazuje razinu obrazovanja odgojitelja iz koje je vidljivo da samo jedan (2%) odgojitelja je sa završenim diplomskim studijem. Prema podacima,10 odnosno (24%) odgojitelja je sa završenom srednjom stručnom spremom. Najviše zaposlenih odgojitelja (74%) ima završenu višu stručnu spremu. Prema spolu to je 30 (72%) odgojiteljica i 1 muški (2%) odgojitelj.

Razina obrazovanja roditelja distribuirana je u uzorku na sljedeći način:

Razina obrazovanja	Ženski	Muški
Nss	1 (1%)	
Sss	38(28%)	13 (10%)
Všs	26(19%)	8(6%)
Vss	39(29%)	10 (7%)

Tablica 4: Obrazovanje roditelja

Iz tablice je vidljivo da (1%) roditelja ima nižu stručnu spremu,dok je najviši postotak (38%) roditelja sa završenom srednjom stručnom spremom,odnosno 51 roditelj. Daljnja analiza potvrđuje da je u ukupnom broju roditelja sa završenom srednjom stručnom spremom 38(28%) ženskog spola i 13(10%) muškog spola. Višu školsku spremu završilo je 34-ero roditelja odnosno (25%). Nadalje, 26 (19%) roditelja koji su sudjelovali u istraživanju ženskog je spola,a 8 (6%) osoba je muškog spola. Podaci pokazuju visok udio roditelja sa završenom visokom stručnom spremom. Iz navedenog proizlazi da je u istraživanju sudjelovalo 49 (36%) roditelja sa završenom visokom stručnom spremom. Prema prikazanim podacima u tablici, 39 (29%) majki je sa završenom visokom stručnom spremom, 10 (7%) očeva je sa završenim diplomskim studijem.

Za potrebe istraživanja konstruiran je upitnik za ispitivanje stavova roditelja i odgojitelja o temi *Suvremeni modaliteti partnerstva obitelji i dječjeg vrtića*. U prvom dijelu ispitanici su naveli podatke o sebi (spol, dob, najviši završeni stupanj obrazovanja). Slijedile su ponuđene tvrdnje, a ispitanici su zaokružili tvrdnju koja najbolje odgovara njihovim stavovima ili mišljenjima.

4.3. Način prikupljanja podataka

Istraživanje je provedeno u Dječjem vrtiću Radost Jastrebarsko. S obzirom da dječji vrtić djeluje na nekoliko lokacija, upitnici su podijeljeni u odgojne skupine u centralnom objektu i u područnim odjeljenjima. Istraživanje s roditeljima provodilo se u odgojnim skupinama čija djeca su polaznici spomenute ustanove za rani odgoj i obrazovanje najmanje dvije godine. Na taj način roditelji su imali određene stavove o partnerstvu. Odgojiteljima i roditeljima je rečeno da se istraživanje provodi u svrhu izrade diplomskog rada. Roditelji su se uključivali u istraživanje prema principu dobrovoljnosti i mogli su odustati u svakom trenutku. Pripremljeni upitnici podijeljeni su u otvorenim omotnicama koje su vraćali zatvorene kako bi se osigurala potpuna anonimnost podataka. Ispunjeni upitnici prikupljeni su u vremenskom periodu od dva tjedna.

4.4. Rezultati istraživanja

Analizirajući odgovore odgojitelja moguće je zaključiti da su svi odgojitelji istaknuli iznimnu važnost suradnje ili partnerstva s roditeljima te su naglasili da tijekom pedagoške godine kontinuirano rade na unapređenju kvalitetnih partnerskih odnosa s djetetovom obitelji. Roditelji su također u visokom postotku (99%) naglasili da su iznimno motivirani za razvijanjem partnerskih odnosa s odgojiteljima. Ohrabruje dobiveni rezultat, prema kojem su svi (100%) odgojitelji mišljenja da roditelji trebaju aktivno sudjelovati u životu i radu odgojne skupine

koju polazi njihovo dijete. S obzirom na navedeno, postavlja se pitanje u kojoj mjeri odgojitelji pripremaju uvjete za uključenost roditelja. Također, 95% roditelja želi sudjelovati u odgojno-obrazovnom radu odgojne skupine koju polazi njihovo dijete. Uz to, 93% roditelja želi aktivno i češće sudjelovati u radu predškolske ustanove koju polazi njihovo dijete. Zanimljivo da je isti rezultat dobiven i kod odgojitelja. Naime, 93% odgojitelja također navode da roditelji trebaju aktivno i češće sudjelovati u radu predškolske ustanove. Samo 7% odgojitelja navodi da ne znaju trebaju li roditelji sudjelovati u radu predškolske ustanove. Da su suvremeni modaliteti partnerstva nužni za poticanje cjelokupnog djetetovog razvoja smatra 95% odgojitelja i 96% roditelja.

Uvidom u daljnje podatke koje smo dobili primjenom ovoga Upitnika, odgojitelji učestalo navode da individualni razgovori odgojitelja i roditelja, kao jedan od suvremenih modaliteta partnerstva, najbolje odgovaraju njihovim mogućnostima i uvjetima rada. Roditelji se slažu s mišljenjima odgojitelja, ali predlažu i neke druge načine ili oblike komunikacije, primjerice putem sms-a, Viber ili WhatsApp grupe i fotografije djece u aktivnostima.

Nadalje, roditelji su isticali pozitivna iskustva sudjelovanja u Pilot projektu Rastimo zajedno, za očeve, a koji je realiziran tijekom pedagoške godine u dječjem vrtiću. Smatraju da im je ovakav način rada s očevima bio iznimno koristan.

Vrlo zanimljivo je bilo iščitavati odgovore roditelja na pitanja otvorenog tipa, a u kojima su iznosili svoja iskustva. Primjerice, jedna majka je izjavila: *“mislim da sam podjednako sudjelovala u svim oblicima suradnje“*. *„Najčeće sam sudjelovala u individualnim razgovorima tijekom dolaska ili odlaska djeteta, a voljela bih izmjene informacija sms-om, Viber ili WhatsApp grupom.“*

Dok se iz prvog primjera može prepoznati poželjna učestalost suradnje, drugi primjer nam govori o onome što u praksi prepoznajemo kao tradicionalni oblik suradnje (tijekom dovođenja i odvođenja djeteta). Rješenje je prepoznao roditelj, pa stoga predlaže komunikaciju putem medija. Kako bi se suradnja odvijala prema postavljenom cilju, svakako je potrebna intrinzična motivacija odgajatelja, što potvrđuju riječi jedne odgojiteljice *„koristim sve oblike suradnje koji su navedeni, jer smatram da svaki oblik koristi u određenim situacijama“*.

5. ZAKLJUČAK

Suvremeni modaliteti partnerstva obitelji i dječjeg vrtića od iznimne su važnosti za djetetov cjelokupni razvoj, posebice u ranom djetinjstvu jer utječu na oblikovanje djetetovog ponašanja, stavova i mišljenja. Takvi odnosi podrazumijevaju pravovremenu i otvorenu komunikaciju između roditelja i odgojitelja, povjerenje, razumijevanje i međusobno poštivanje. Partnerstvo s roditeljima proces je stalne refleksije, ispitivanja, rasprave i evaluacije unutar zajednice ustanove i roditelja. Upravo jačanjem kompetencija odgojitelja moguće je unaprijediti postojeće oblike suradnje odgojno obrazovnih ustanova i roditelja prema partnerskom odnosu u najboljem interesu djece.

Prema rezultatima istraživanja koji su objavljeni kod nas i u svijetu, uočena je učestalost provedbe nekih razina i oblika suradnje (primjerice, individualni razgovori). Izostaje primjena suvremenih modaliteta suradnje, što je moguće tumačiti nedostatnim profesionalnim kompetencijama. Brojni su primjeri koji svjedoče da upravo jačanjem kompetencija odgojitelja moguće je unaprijediti primjenu različitih suvremenih oblika suradnje s roditeljima.

Kako bi suradnja bila što kvalitetnija, potrebno je roditeljima pružiti podršku u njihovoj najvažnijoj životnoj ulozi, a odgojiteljima omogućiti obrazovanje i cjeloživotno učenje kako bi kompetentno i profesionalno pristupali i razvijali partnerske odnose. Roditelji svojim vještinama i znanjem mogu pridonijeti unapređenju kvalitete rada odgojno-obrazovne ustanove. Odgojitelji su odgovorni motivirati i podržati roditelje u izazovima suvremenog roditeljstva, jer i jedni i drugi imaju zajednički cilj, a to je dobrobit djeteta. Štoviše, građenje profesionalnih suradničkih odnosa s roditeljima temelji se na zajedničkom planiranju, podjeli odgovornosti i kontinuiranoj komunikaciji u pozitivnom ozračju uzajamnog povjerenja, poštovanja i zajedničke profesionalne vizije za djecu i odrasle.

Kao što je naglašeno u prethodnom tekstu ovoga rada, danas je općeniti stav među praktičarima da kompetencije studenata nakon inicijalnog obrazovanja nisu

dostatne za izazove koji ih očekuju. Stoga ne iznenađuje učestali interes za usavršavanjem odgojitelja kojima su potrebna dodatna znanja, vještine i sposobnosti posebice u područjima partnerstva s roditeljima na razini inicijalnog obrazovanja i kontinuiranog profesionalnog razvoja. Iz tih razloga nastao je interes za odabir teme ovog diplomskog rada. Nadamo se, da se upravo pokretanjem diplomskih studija ranog i predškolskog odgoja na Učiteljskim fakultetima otvaraju mogućnosti stjecanja novih kompetencija u okviru same odgojiteljske profesije za suradnju i partnerstvo s roditeljima.

LITERATURA

Antulić Majcen,S., Pribela Hodap,S. (2012).*Priručnik za samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog obrazovanja*. Zagreb:Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje.

Bašić,S.(2011).*(Nova) slika djeteta u pedagogiji djetinjstva*UD. Maleš (Ur.)*Nove paradigme ranog odgoja*.(str.19-37).Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu,Zavod za pedagogiju.

Epstein J. L. (2001).*School,Family and Community Partnership*.Preparing Euciors and Improving Schools.Boulder,Colorado:Westview Press.

Jurčević - Lozančić, A. (2006). Suvremene paradigme ranog odgoja – dijete, obitelj i vršnjaci. Zagreb:Dijete i društvo, 8(1), 127–137.

Jurčević –Lozančić, A. (2016).*Socijalne kompetencije u ranom djetinjstvu*.Zagreb:Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Ljubetić, M. (2012).*Nosi li dobre roditelje roda?!*. Zagreb: Profil.

Ljubetić, M. (2014).*Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice*. Zagreb: Element d.o.o.

Maleš,D.(1996).*Druženje djece i odraslih:poziv na zajedničku igru*.Zagreb:Školska knjiga.

Maleš,D.(2015).*Partnerstvom obitelji i škole do uspješnog odgojno obrazovnog rada* U S.Opić, V.Bilić i M.Jurčić (Ur.)*Odgoj u školi*(str.45-74),Zagreb:Učiteljski fakultet Sveučilište u Zagrebu.

Miljak, A. (2009).*Življenje djece u vrtiću,novi pristupi u shvaćanju odgojno obrazovnog procesa u dječjim vrtićima*:Zagreb:SM naklada.

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje(2014).Ministarstvo znanosti obrazovanje i sporta Republike Hrvatske Zagreb: (NN5/2015).

Pećnik, N., Starc, B. (2010). *Rastimo zajedno program radionica za roditelje najmlađe djece (priručnik za voditelje)*; Zagreb: Ured UNICEF-a za Hrvatsku.

Petrović Sočo, B. (2009). Značajke suvremenog naspram tradicionalnog kurikulumu ranog odgoja, *Pedagoški istraživanja*: 6(1-2) 123-138.

Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja djece predškolske dobi (1991). Zagreb: Glasnik Ministarstva prosvjete i kulture.

Slunjski, E. (2006). *Stvaranje predškolskog kurikulumu u vrtiću-organizaciji koja uči*; Čakovec: Visoka učiteljska škola u Čakovcu: Mali profesor.

Visković, I. i Višnjic Jevtić, A. (2017). Mišljenje odgajatelja o mogućnostima suradnje s roditeljima. *Croatian Journal of Education* : Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje, Vol. 19 No. 1, .str. 117-146

Vujčić, L. (2011). *Istraživanje kulture odgojno obrazovne ustanove*; Zagreb: Mali profesor.

Predavanja na kolegijima UFZG –smjer RiPOO-e:

Predavanja iz kolegija *Djetinjstvo i dječja prava* (akademska godina 2016./2017.)

Predavanja iz kolegija *Partnerstvo obitelji ,škole i vrtića* (akademska godina 2016./2017.)

Predavanja iz kolegija *Psihologija roditeljstva* (akademska godina 2017./2018.)

Internet stranice:

Juul,J.(2005)http://www.family.lab.com/about_us.asp Preuzeto 15.6.2019.

Konvencija o pravima djeteta. Dostupno na:
<https://www.unicef.hr/konvencija-o-pravima-djeteta/> Pristupljeno 3.7.2019
Ujedinjeni narodi(1989).

Krznar, T. (2016). Anka Jurčević Lozančić: Socijalne kompetencije u ranome djetinjstvu. *Metodički ogledi*, 23 (2), 143-146.
<https://doi.org/10.21464/mo.232.143146>Preuzeto 05.07.2019.

Somolanji Tokić,I. i Vukašinović,A. (2018). *Društvene mreže i ostvarivanje partnerstva obitelji i dječjeg vrtića*; Osijek, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Osijek.<https://doi.org/10.32903/zs.64.1.8>,Preuzeto 30.06.2019.

Williams,A. (2013) *Inspirativni primjeri prakse podrške roditeljstvu i obiteljima*; <https://hrcak.srce.hr/file/213631>Preuzeto 29.06.2019

PRILOZI

1. UPITNIK ZA RODITELJE

Poštovani roditelji,

za potrebe izrade diplomskog rada pod nazivom *Suvremeni modaliteti partnerstva obitelji i dječjeg vrtića* potrebni su Vaši stavovi o navedenoj temi, stoga Vas molim za suradnju.

Molim Vas da pažljivo pročitate upitnik i odgovorite na sva postavljena pitanja kako bi Vaši odgovori mogli biti statistički obrađeni. Upitnik je anonimna te će se podaci koristiti isključivo u svrhu izrade diplomskog rada.

U sljedećim pitanjima navedite podatke o sebi.

1. Spol (zaokružite): Ženski Muški
2. Dob (godine, npr. 40) _____
3. Najviši završeni stupanj obrazovanja (zaokružite jedan odgovor):
a) NSS b) SSS c) VŠS d) VSS

Molimo vas da zaokružite jedan od ponuđenih odgovora

1. Stalo mi je do razvijanja partnerskog odnosa s odgojiteljima svog djeteta.
Da Ne Ne znam
2. Želim aktivno sudjelovati u životu i radu odgojne skupine koju polazi moje dijete.
Da Ne Ne znam
3. Želim aktivno sudjelovati u radu predškolske ustanove koju polazi moje dijete.
Da Ne Ne znam
4. Suvremeni modaliteti partnerstva obitelji i dječjeg vrtića nužni su za poticanje cjelokupnog djetetovog razvoja.
Da Ne Ne znam
5. Koji od navedenih suvremenih modaliteta partnerstva najbolje odgovara Vašim potrebama?
a) Oglasne ploče/kutići
b) Roditeljski sastanci
c) Dan otvorenih vrata
d) Uključivanje roditelja kroz posjete skupinama
e) Zmjene informacija e-mali adresom
f) Zmjene informacija SMS-om, Viber ili WhatsApp grupom
g) Fotografije djece u aktivnostima
h) Snimke djece u aktivnostima
i) Dječji radovi
k) Individualni razgovori odgojitelj-roditelj
- a) U kojim oblicima suradnje ste najviše sudjelovali u vrtiću tijekom ove godine (možete odabrati jedan od navedenih u 5. pitanju ili navedite neki drugi)?

2 UPITNIK ZA ODGOJITELJE

Poštovani/a,

za potrebe izrade diplomskog rada pod nazivnom *Suvremeni modaliteti partnerstva obitelji i dječjeg vrtića* potrebni su Vaši stavovi o navedenoj temi, stoga Vas molim za suradnju.

Molim Vas da pažljivo pročitate upitnik i odgovorite na sva postavljena pitanja kako bi Vaši odgovori mogli biti statistički obrađeni. Upitnik je anonimna te će se podaci koristiti isključivo u svrhu izrade diplomskog rada.

U sljedećim pitanjima navedite podatke o sebi.

1. Spol (zaokružite): Ženski Muški
2. Dob (godine, npr. 40) _____
3. Najviši završeni stupanj obrazovanja (zaokružite jedan odgovor):
a)SSS b)VŠS c)VSS

Molimo vas da zaokružite jedan od ponuđenih odgovora

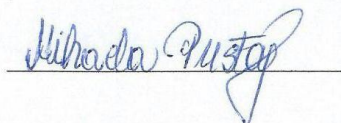
1. Stalo mi je do razvijanja partnerskog odnosa s roditeljima djece iz svoje skupine..
Da Ne Ne znam
2. Roditelji trebaju aktivno sudjelovati u životu i radu odgojne skupine koju polazi njihovo dijete.
Da Ne Ne znam
3. Roditelji trebaju aktivno sudjelovati u životu i radu predškolske ustanove koju polazi njihovo dijete.
Da Ne Ne znam
4. Suvremeni modaliteti partnerstva obitelji i vrtića nužni su za poticanje cjelokupnog djetetovog razvoja.
Da Ne Ne znam
5. Koji od navedenih suvremenih modaliteta partnerstva obitelji i vrtića najbolje odgovara Vašim sposobnostima?
a) Oglasne ploče/kutići
b) Roditeljski sastanci
c) Dan otvorenih vrata
d) Uključivanje roditelja kroz posjete skupinama
e) Izmjene informacija e-mali adresom
f) Izmjene informacija SMS-om, Viber ili WhatsApp grupom
g) Fotografije djece u aktivnostima
h) Snimke djece u aktivnostima
i) Dječji radovi
k) Individualni razgovori odgojitelj-roditelj
6. U kojim oblicima suradnje ste najviše sudjelovali u vrtiću tijekom ove godine (možete odabrati jedan od navedenih u 5. pitanju ili navedite neki drugi)?

Izjava o samostalnoj izradi rada

IZJAVA

Ja, Mihaela Pustaj izjavljujem da sam ovaj diplomski rad na temu *Suvremene modaliteti partnerstva obitelji i dječjeg vrtića* izradila samostalno uz vlastito znanje koje sam stekla na fakultetu, stručnu literaturu i pomoć mentorice.

Potpis:

Handwritten signature of Mihaela Pustaj in blue ink, written over a horizontal line.

Zagreb, lipanj 2019.